https://doi.org/10.53230/tgm.1310-912x.2026.0004.03

АВТЕНТИЧНОСТТА НА БЪЛГАРСКИЯ ФОЛКЛОР ПРЕЗ СЪВРЕМЕНЕН ПОГЛЕД

Милена Перчинкова[1], Умме Капанък[2]
[1]Югозападен университет „Неофит Рилски“, Технически факултет, Машинно инженерство, ул. Иван Михайлов №56, Благоевград, България

Резюме:

Неизчерпаем източник на вдъхновение за модата е българският фолклор. Той е многовековно културно наследство, носещо памет, послание и разпознаваемост. Народният фолклор запазва автентичността си в разработката на модернистични модели в съвременния свят, в който модата непрекъснато се променя в глобален мащаб. Съвременният поглед на дизайнера върху източникът на вдъхновение, а именно фолклорът възниква поради необходимостта от съхраняване на идентичността. Използваните от дизайнера традиционни елементи са вдъхновение за представяне на нови моделни варианти.

***Ключови думи**: фолклор, традиции, българска идентичност, мода*

THE AUTHENTICITY OF BULGARIAN FOLKLORE FROM A MODERN VIEW

Milena Perchinkova[1], Umme Kapanak[2]
[1]South-West University „Neofit Rilski“, Faculty of Engineering, Department of Mechanical Engineering, Ivan Mikhailov Street, № 56, Blagoevgrad, Bulgaria
Milena1422@abv.bg

Abstract:

An inexhaustible source of inspiration for fashion in Bulgarian folklore. It is a centuries-old cultural heritage, carrying memory, message and recognition. Folk folklore retains its authenticity in the development of modernist models in the modern world, in which fashion is constantly changing on a global scale. The designer's modern view of the source of inspiration, namely folklore, arises due to the need to preserve identity. The traditional elements used by the designer are an inspiration for presenting new model options.

***Keywords**: folklore, traditions, Bulgarian identity, fashion*

Увод

В настоящата работа е представен един моделен вариант от цялостната колекция "Нишките на традицията". Колекцията е разработена от Милена Перчинкова - студентка от специалност „Дизайн и технологии за облекло и текстил" в Технически факултет на Югозападен университет „Неофит Рилски" под научното ръководство на гл. ас. д-р Умме Капанък. Тази колекция е един модерен прочит на българската идентичност. С естествени текстилни материали, етно мотиви и съвременни силуети показва, че фолклорът не е просто минало, а жива вдъхновяваща сила, която е част от днешната мода. Пъстротата в цветовете е вдъхновена от българската символика, реализирана чрез декоративни елементи, бродерии и кантове.

Всеки тон, всеки орнамент от българските народни носии [1, 2] е носител на националния дух и традиция. Приложението на орнаментите от българското народно облекло [2] при дизайнерското проектиране и моделиране [3, 4] на съвременни дамски колекции дава възможност да се открои и запази националната специфика и идентичност в съвременния свят на глобализация.

Разработената колекция "Нишките на традицията" съчетава свежи и младежки модели, минималистични рокли, ефектни украшения – диадеми за коса, шалове, традиционни шевици и др. Дизайнерът на "Нишките на традицията" пресъздава образа на жената, носителка на традицията, богатата символика, достойнството и женската красота. Разглеждаме конкретен дамски модел от колекцията, пресъздаващ едновременно автентичност и елегантност в един официален дамски тоалет, вдъхновен от българския фолклор, даден на фиг. 1 и фиг. 2. Роклята е създадена, за да излъчва нежност, женственост и идентичност. Вталената кройка придава съвременно излъчване и изисканост. Същевременно с това, запазва стилова сдържаност, процесен подход и непрекъснато подобрение.

В съвременното модно проектиране и производство качеството заема ключово място, особено когато се съчетават традиционни елементи с модерни технологии. При създаването на модел, вдъхновен от българския фолклор, е необходимо да се гарантира не само естетическа стойност, но и високо ниво на изработка, устойчивост и функционалност. В този смисъл, прилагането на системата за управление на качеството, съгласно стандарта ISO 9001, осигурява систематичен подход към всички етапи на разработване на изделието – от идейния проект до крайния продукт [5].

Чрез въвеждането на стандартизирани процедури се гарантира, че крайният продукт отговаря на предварително заложените изисквания за качество и естетика. Това е особено важно при модели, вдъхновени от фолклора, където точността при интерпретацията на традиционните мотиви има съществено значение. Освен това, системата за управление на качеството допринася за повишаване на доверието на потребителите, като съчетава автентичността на културното наследство със съвременните изисквания за надеждност и устойчивост на продукта [5].

Настоящият доклад има за цел да интерпретира фолклора в съвременността и да запази неговата автентичност. Цялостното разработване на моделния вариант рокля се изразява във:

- внимателен подбор и контрол на използваните материали;
- прецизност при конструирането и кроенето на отделните детайли;
- контрол върху изпълнението на декоративните елементи и фолклорните орнаменти;
- проследяване на всеки етап от производствения процес с цел избягване на

дефекти.

Използваните цветови комбинации правят препратка към живота, природата, връзката с българската земя и индентичността. Те превъплъщават цветовете от народната носия като са използвани по-ярки нюанси, за да се създаде съвременен ефект. 3Д орнаментите придават лек авангард, като създават романтично и ефирно излъчване.

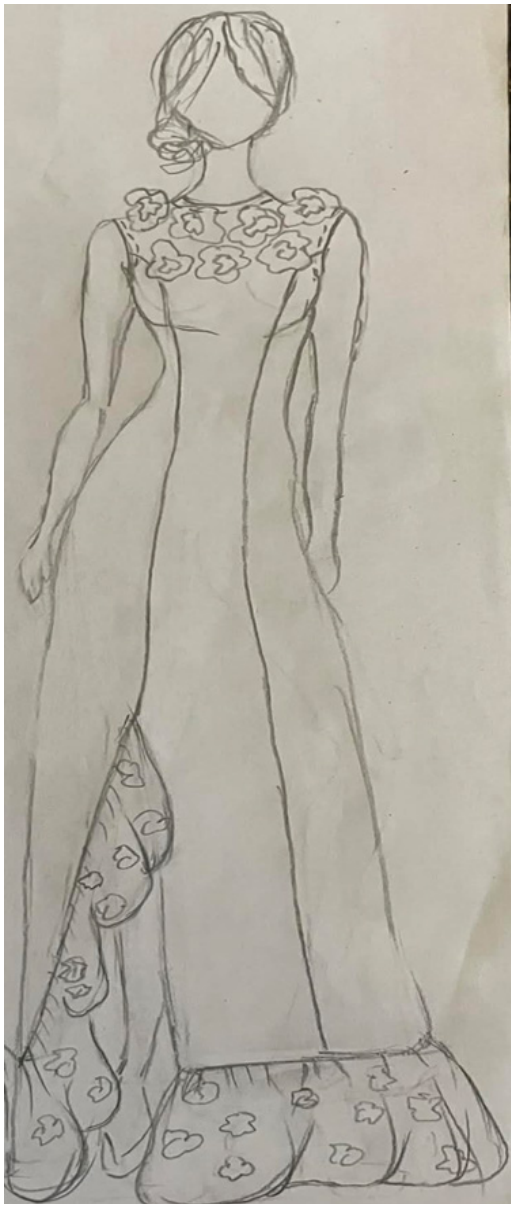
В контекста на гореизложеното, целта на настоящата работа е да се създаде модел на дамска рокля, пресъздаващ автентичността на българския фолкор /без да бъде копиран/ и превъплътен в стандартите на новото време.

За осъществяването на така дефинираната цел, са поставени следните задачи:

• Запознаване с автентичния фолкор;

• Изработване на съвременен вариант на дамска рокля с акцент от българския фолклор [1, 2].

На фиг. 1. и фиг. 2. са представени скиците на разработения модел на дамската рокля от колекцията “Нишките на традицията”.

Фигура 1. *Скица на модела - предна част*

Фиг.ура 2. *Скица на модела - гръб*

Разработеният модел представлява официална дамска рокля, вталена по линия на талията с дължина до пода, оформена от рединготни шевове в предната част и средния шев на гърба. По линия на дължината е оформена цепка в десен рединготен шев. Роклята е без ръкави, като ръкавната и вратната извивки са оформени с укроена мостра. Закопчаването е оформено със скрит цип по линия на среден шев на гърба. По линия на цепката и подгъва има прикрепени декоративни орнаменти от автентичния фолклор. Около вратната извивка са прикачени декоративни елементи – цветя.

При конструирането, моделирането и разработването на технологичната последователност за изработване на съвременния модел рокля с елементи на националния костюм са използвани съвременни методи за конструиране [4, 6] и конфекциониране на облекло [7, 8, 9, 10].

За укрепване на формите са подлепени следните конструктивни участъци:

• укроена мостра по вратна извивка за предна част и гръб;

• укроена мостра за ръкавната извивка;

• мястото на ципа.

• Планирано е изработване на следните лицеви шевове:

• по линия на ръкавна извика;

• по линия на вратна извика в предна част и гръб;

• по линия на подгъва;

• по линия на цепката.

При практическата изработка на моделния вариант са осъществени редица експериментални изпитвания [11]. Първоначално е изработена една мостра от изделието. След анализ на прилягането на тази мостра върху избрания модел са нанесени малки корекции върху работните шаблони. С така прецизираните шаблони е изработен модела от колекцията.

Използваните материали за изработване на моделния вариант на съвременна дамската рокля с елементи от националния костюм са:

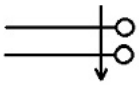
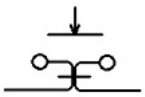
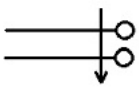
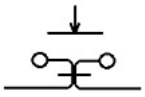
• За основната част на роклята е използван плат от габардин с по-голямо процентно съдържание на памук, в зелен цвят. Цветът символизира природата, живота и връзката с българската земя.

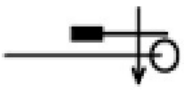
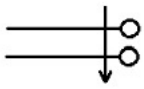
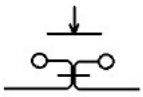
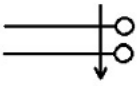
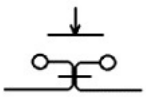
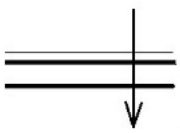
• Белите орнаменти са изработени от органза, за да може цветятата да запазят формата си и да изглеждат обемни и ефирни.

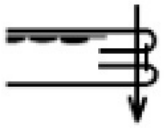
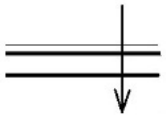
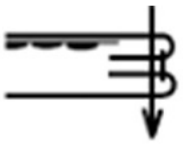
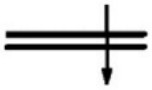
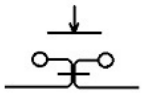
• Използваният орнамент в червен цвят е памучен текстилен материал, характерен за фолклорно вдъхновен тоалет.

Технологична последователност за изработване на дамската рокля по модел е дадена в таблица 1.

Таблица 1. Технологична последователност за изработване на модела от фиг. 1.

№	НАИМЕНОВАНИЕ НА ОПЕРАЦИЯТА	ТИП БОД	СИМВОЛ	ЗАБЕЛЕЖКА
00.00	Подлепва укроена мостра	Ръчна работа, ПЮ		
00.01	Обшива укроена мостра	Машина за бодов ред подклас 504		
01.00	**Предна част**			
01.01	Обшива резерви за шев на редингот шев	Машина за бодов ред подклас 504		
01.02	Съединява редингот шев в предна част	Машина за бодов ред подклас 301		
01:03	Разглажда резерви за шев на редингот шев	Ръчна работа, ПЮ		
02.00	**Гръб**			
02.01	Обшива резерви за шев	Машина за бодов ред подклас 504		
02.02	Съединява среден шев	Машина за бодов ред подклас 301		До линия на прикачване на цип
02.03	Разглажда резерви за шев	Ръчна работа, ПЮ		

02.04	Подлепва мястото на ципа	Ръчна работа, ПЮ		
02.05	Прикачва скрит цип	Машина за бодов ред подклас 301		Със специално краче за скрит цип
03.00	**Монтаж на изделието**			
03.01	Обшива резерви за шев	Машина за бодов ред подклас 504		
03.02	Съединяване на раменни шевове	Машина за бодов ред подклас 301		
03.03	Разглажда резерви за шев	Ръчна работа, ПЮ		
03.04	Обшива резерви за шев	Машина за бодов ред подклас 504		
03.05	Съединява странични шевове	Машина за бодов ред подклас 301		
03.06	Разглажда резерви за шев	Ръчна работа, ПЮ		
03.07	Пришива укроена мостра към ръкавна извивка	Машина за бодов ред подклас 301		

03.08	Обръща укроена мостра към опакова страна, глади като оформя кант и изминава лицев украсителен, укрепителен бодов ред	Ръчна работа, ПЮ, Машина за бодов ред подклас 301		Укрепителен, украсителен бодов ред е изминат на 0.5см
03.09	Пришива укроена мостра по вратна извивка	Машина за бодов ред подклас 301		
03.10	Обръща укроено парче към опакова страна, глади като оформя кант и изминава лицев украсителен, укрепителен бодов ред	Ръчна работа, ПЮ, Машина за бодов ред подклас 301		Укрепителен, украсителен бодов ред е изминат на 0.5см
03.11	Пришива декоративен елемент в цепката и подгъва	Машина за бодов ред подклас 301		
03.12	Обшива резерви за шев на декоративен елемент и линия на подгъв	Машина за бодов ред подклас 504		
03.13	Разглажда резерви за шев на декоративен елент и линия на подгъв	Ръчна работа, ПЮ		
03.16	Окончателно гладене	Ръчна работа, ПЮ		
03.17	Пришива декоративни елементи към вратна извивка	Ръчна работа		

03.18	Почистване от конци	Ръчна работа		
03.19	Окачествяване	Ръчна работа		

Практическата изработка на дамската рокля от вида на фиг. 1. и фиг. 2. е представена като част от колекцията “Нишките на традицията” на годишно модно ревю на специалност „Дизайн и технологии за облекло и текстил“ в Технически факултет на Югозападен университет „Неофит Рилски“ и е дадена на фиг. 3. А), Б), С), D).

Фигура 3. А)

Фигура 3. Б)

Фигура 3. С)

Фигура 3. D)

Фигура 3. *Практическа изработка на дамската рокля от вида на Фиг. 1. и Фиг. 2.*

Заключение

Автентичността на българския фолклор, представен чрез модерен поглед, е сложен и многопластов процес. Съчетанието между традиции и иновации е важен аспект при интерпретацията на българския фолклор. Съвременният поглед на дизайнерът успява да придаде нов смисъл и конструктивно решение. Създаденият и реализиран проект доказва, че фолклорните елементи могат да бъдат не само декорация, но да имат функционално и естетическо приложение. Това потвърждава възможността за устойчиво развитие на традиционните мотиви чрез адаптиране към съвременните модни тенденции.

Литература

[1] Велева, М., Български народни носии. София: Български художник, 1987.

[2] Иванова, Р., Орнаментиката в българското народно облекло, Пловдив, АМТИИ, 2010.

[3] Димитрова, П., Дизайн на облекло, издателство на ТУ – София, 2019.

[4] Петров, Хр., Н. Петров, Н. Панова, Конструиране на облеклото, Издателство „Техника“, София, 2006.

[5] Колева, Т., Йорданова, В., Костова, КР., Андонова, СН., Внедряване на входящ качествен контрол на платовете в условията на системата на управление на качеството по ISO 9001, Списание „Текстил и облекло“, стр. 1-32, бр. 1, 2022.

DOI: HTTPS://DOI.ORG/10.53230.TGM.1310-912X.2022.0001.01

[6] Павлова, М., Конструиране на дамски раменни изделия от специфични текстилни материали, Издателство на ТУ София, 2010.

[7] Андонова, Сн., Технологични варианти за изработване на дамски рокли, Издателство на НТС ПО ТОК, 2020.

[8] Colovic, G., Management of Technology Systems in Garment Industry, 2011.

[9] Кънчев, Ц., З. Шулекова, Технология на облеклото, Част II, Техника, София, 2000.

[10] Keist, C., Garment Manufacturing Technology, Woodhead Publishing Series in Textiles, 2015.

[11] Костова, Кр., Изпитванията - условие за качествено реализиране на проектите, Научна конференция с международно участие “Военни технологии и системи за осигуряване на отбраната”, 8-9 декември, 2011 г., Институт по отбрана, Сборник доклади, ISBN 978-619-90024-1-4, стр. 569-574, София, 2012.